UDK: 343.232
343.85
doi: 10.5281/zenodo.19930035
Pregledni rad
Pravne teme, godina 14, broj 24, str. 194-204
Datum prijema rada: 22.02.2026.
Datum prihvatanja rada: 15.04.2026.

ZAŠTITNE MERE U PREKRŠAJNOM PRAVU

Amina Crnovršanin
Univerzitet u Novom Pazaru
Novi Pazar, Srbija
amina.c@uninp.edu.rs, https://orcid.org/0009-9681-6582

Apstrakt
Rad se bavi analizom zaštitnih mera u prekršajnom pravu, njihovim pojmom, svrhom i vrstama, kao i značajem koji imaju u sprečavanju ponavljanja prekršaja i zaštiti društvenih vrednosti. Posebna pažnja posvećena je pojedinačnim zaštitnim merama, uključujući oduzimanje predmeta, zabranu vršenja određenih delatnosti, zabranu upravljanja motornim vozilom, kao i mere obaveznog lečenja zavisnika i psihijatrijskog lečenja. Rad razmatra i specifične zabrane koje se odnose na pravna i odgovorna lica, zabranu pristupa oštećenom, objektima ili mestu izvršenja prekršaja, kao i zabranu prisustvovanja sportskim događajima. Takođe, analiziran je institut zastarelosti zaštitnih mera i njegov uticaj na efikasnost prekršajnopravne zaštite. Cilj rada je da se ukaže na preventivnu i represivnu ulogu zaštitnih mera u prekršajnom pravu, kao i na njihov doprinos očuvanju javnog poretka i bezbednosti.
Ključne reči: zaštitne mere, prekršajno pravo, oduzimanje predmeta, zabrana vršenja delatnosti, preventivna funkcija

PROTECTIVE MEASURES IN MISDEMEANOR LAW

Abstract
This paper analyzes protective measures in misdemeanor law, focusing on their concept, purpose, and types, as well as their importance in preventing the repetition of offenses and protecting social values. Special attention is given to individual protective measures, including confiscation of objects, prohibition of performing certain activities, prohibition of driving motor vehicles, and measures of compulsory treatment for alcohol and psychoactive substance addiction, as well as compulsory psychiatric treatment. The paper also examines specific prohibitions applicable to legal entities and responsible persons, the prohibition of access to the injured party, objects or the place where the misdemeanor was committed, and the prohibition of attending certain sports events. Furthermore, the statute of limitations for protective measures is analyzed, along with its impact on the effectiveness of misdemeanor law protection. The aim of the paper is to highlight the preventive and repressive role of protective measures in misdemeanor law and their contribution to maintaining public order and safety.
Keywords: protective measures, misdemeanor law, confiscation of objects, prohibition of activities, preventive function

Ovaj članak je članak otvorenog pristupa distribuiran pod uslovima licence Creative Commons Attribution (CC BY) (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

UVOD

Prekršajno pravo predstavlja posebnu granu pravnog sistema koja obuhvata skup pravnih normi kojima se uređuje pojam prekršaja, uslovi njegovog nastanka, prekršajni postupak, kao i sistem sankcija koje se izriču za učinjene prekršaje. Posmatrano u hijerarhiji kaznenog prava, prekršajno pravo zauzima mesto iza krivičnog prava i prava privrednih prestupa, što ukazuje na manju društvenu opasnost prekršaja u odnosu na krivična dela, ali ne umanjuje njihov značaj u pogledu očuvanja pravnog poretka i javnog interesa.

Predmet prekršajnog prava obuhvata ponašanja koja zakonodavac kvalifikuje kao prekršaje, opšte uslove za postojanje prekršaja i prekršajne odgovornosti, sistem prekršajnih sankcija i uslove za njihovo izricanje, nadležnost prekršajnih organa, kao i pravila prekršajnog postupka i izvršenja prekršajnih sankcija. Time se obezbeđuje celovit normativni okvir za reagovanje države na protivpravna ponašanja manjeg intenziteta.

Osnovni zadatak prekršajnog prava ogleda se u suzbijanju prekršaja i zaštiti društveno priznatih vrednosti, čime se ostvaruje njegova zaštitna funkcija. Istovremeno, prekršajno pravo ima i garantivnu funkciju, jer obezbeđuje zaštitu građana od samovoljnog i arbitrarnog postupanja državnih organa kroz jasno propisane zakonske uslove za utvrđivanje odgovornosti i izricanje sankcija.

U okviru sistema prekršajnih sankcija, posebno mesto zauzimaju zaštitne mere, koje se ne izriču isključivo kao reakcija na učinjeni prekršaj, već pre svega sa ciljem sprečavanja budućih protivpravnih ponašanja i otklanjanja okolnosti koje pogoduju njihovom ponavljanju. Njihova preventivna uloga čini ih jednim od najznačajnijih instrumenata prekršajnopravne zaštite.

U Republici Srbiji, osnovni izvor procesnog prekršajnog prava predstavlja Zakon o prekršajima, dok se u određenim segmentima primenjuju i odredbe Zakonika o krivičnom postupku. Poseban značaj ima i Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima, imajući u vidu učestalost saobraćajnih prekršaja i čestu primenu zaštitnih mera u ovoj oblasti. Upravo iz tog razloga, analiza zaštitnih mera u prekršajnom pravu predstavlja aktuelnu i značajnu temu pravne teorije i prakse, kojoj je posvećen ovaj rad.

ZAŠTITNE MERE - POJAM I VRSTE

Prekršajno pravo karakteriše razuđen sistem prekršajnih sankcija koje se, u zavisnosti od okolnosti konkretnog slučaja, mogu izricati samostalno ili u kombinaciji, prema učiniocima prekršaja. U skladu sa Zakonom o prekršajima Republike Srbije, u sistem prekršajnih sankcija ubrajaju se *kazne, kazneni poeni, opomena, zaštitne mere i vaspitne mere* (Milić, 2017:42).

Ovlašćeni organi za donošenje propisa o prekršajima mogu propisivati isključivo one kazne i zaštitne mere koje su predviđene zakonom i to u okviru zakonom utvrđenih granica. U određenim slučajevima, ovi organi imaju ovlašćenje da propišu prekršajne kazne i zaštitne mere za povrede propisa koje donose u okviru svoje ustavne i zakonske nadležnosti.

Zaštitne mere predstavljaju posebnu vrstu sankcija u sistemu prekršajnog prava, čija je osnovna svrha preventivnog karaktera. Njihov cilj nije isključivo kažnjavanje učinioca, već prvenstveno otklanjanje uslova i okolnosti koje omogućavaju ili podstiču ponavljanje prekršajnog ponašanja, čime se doprinosi sprečavanju budućih prekršaja (Jović, 2016:194).

Zakonom o prekršajima u čl.52 st.1 propisane su sledeće vrste zaštitnih mera: "*oduzimanje predmeta; zabrana vršenja određenih delatnosti; zabrana pravnom licu da vrši određene delatnosti; zabrana odgovornom licu da vrši određene poslove; zabrana upravljanja motornim vozilom; obavezno lečenje zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci; obavezno psihijatrijsko lečenje; zabrana pristupa oštećenom, objektima ili mestu izvršenja prekršaja; zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama; javno objavljivanje presude; udaljenje stranca sa teritorije Republike Srbije; oduzimanje životinja i zabrana držanja životinja; kao i zabrana učestvovanja u postupcima javnih nabavki."*

Pojedine zaštitne mere, kao što su "*oduzimanje predmeta, obavezno lečenje zavisnika od alkohola i drugih psihoaktivnih supstanci, obavezno psihijatrijsko lečenje, zabrana pristupa oštećenom, objektima ili mestu izvršenja prekršaja, kao i udaljenje stranaca sa teritorije Republike Srbije",* (Zakon o prekršajima, čl. 52 st.2) mogu se izreći pod zakonom propisanim uslovima i u situacijama kada nisu izričito predviđene propisom kojim je konkretni prekršaj ustanovljen. Nasuprot tome, zaštitne mere zabrane vršenja određenih delatnosti i javnog objavljivanja presude ne mogu se izreći maloletnim učiniocima prekršaja, u skladu sa važećim zakonskim rešenjima.

ODUZIMANJE PREDMETA

Pravna priroda zaštitne mere oduzimanja predmeta predstavlja sporno pitanje kako u krivičnopravnoj, tako i u prekršajnopravnoj teoriji, iako se njena opravdanost u praksi ne dovodi u pitanje. Ova mera ima za *cilj uklanjanje predmeta koji su u funkcionalnoj vezi sa izvršenjem prekršaja*, čime se doprinosi ostvarivanju preventivne svrhe prekršajnih sankcija.

Predmeti koji su korišćeni ili namenjeni za izvršenje prekršaja, kao i oni koji su nastali njegovim izvršenjem, mogu se oduzeti od učinioca prekršaja. Sud koji donosi presudu odlučuje o daljoj sudbini oduzetih predmeta, odnosno o tome da li će oni biti uništeni, prodati ili predati nadležnom organu ili organizaciji. O načinu raspolaganja oduzetim predmetima odlučuje sud u okviru presude kojom se izriče ova zaštitna mera.

Posebno je regulisana situacija u kojoj je učinilac prekršaja samovoljno otuđio, uništio ili na drugi način onemogućio oduzimanje predmeta. U takvim slučajevima, sud će u presudi odrediti obavezu učinioca da plati novčani iznos koji odgovara tržišnoj vrednosti predmeta. Iako je izricanje ove zaštitne mere u načelu fakultativno, propisom kojim se određuje prekršaj može biti predviđeno njeno obavezno izricanje.

Oduzimanje predmeta može se izreći i u situacijama kada se prekršajni postupak ne okonča presudom kojom se okrivljeni oglašava odgovornim, ukoliko to zahtevaju razlozi opšte bezbednosti, morala ili drugi razlozi predviđeni posebnim zakonom. U tim slučajevima donosi se posebno rešenje, protiv kojeg okrivljeni ima pravo žalbe (Ćorović, 2015:70).

ZABRANA VRŠENJA ODREĐENIH DELATNOSTI

Zaštitna mera zabrane vršenja određenih delatnosti podrazumeva *privremeno onemogućavanje učinioca prekršaja da obavlja privrednu ili drugu delatnost za koju je potrebna dozvola nadležnog organa ili koja podleže obavezi upisa u odgovarajući registar.* Ova mera ima za cilj sprečavanje daljeg ugrožavanja zakonom zaštićenih vrednosti kroz zloupotrebu delatnosti kojom se učinilac bavi.

Kao opšti uslovi za izricanje zabrane vršenja određenih delatnosti predviđeni su zloupotreba delatnosti radi izvršenja prekršaja i opravdano očekivanje da bi nastavak obavljanja te delatnosti mogao predstavljati opasnost po život ili zdravlje ljudi ili druge zakonom zaštićene interese, ukoliko posebnim propisom nisu predviđeni drugačiji uslovi (Jović, 2016:201).

Propisom kojim se određuje prekršaj mogu se predvideti i dodatni uslovi za izricanje ove mere. Njena osnovna svrha jeste otklanjanje opasnosti od ponovnog vršenja prekršaja od strane istog učinioca.

Zabrana vršenja određenih delatnosti ima privremeni karakter i može se izreći u trajanju od šest meseci do tri godine. Trajanje mere računa se od dana izvršnosti presude kojom je izrečena, pri čemu se u njeno trajanje ne uračunava vreme provedeno na izdržavanju kazne (Jović, 2016:202).

ZABRANA PRAVNOM LICU DA VRŠI ODREĐENE DELATNOSTI I ZABRANA ODGOVORNOM LICU DA VRŠI ODREĐENE POSLOVE

Zakonom o prekršajima u čl. 56 propisana je zaštitna mera zabrane pravnom licu da vrši određene delatnosti, koja podrazumeva "*zabranu proizvodnje određenih proizvoda ili vršenja određenih poslova u oblasti prometa robe, finansija i usluga, kao i drugih delatnosti definisanih zakonom."* Ukoliko propisom kojim se određuje prekršaj nisu posebno utvrđeni uslovi za izricanje ove mere, ona se može izreći kada bi dalje obavljanje određene delatnosti predstavljalo opasnost po život ili zdravlje ljudi, bilo štetno za privredno ili finansijsko poslovanje drugih pravnih lica ili za privredu u celini.

Zabrana odgovornom licu da vrši određene poslove sastoji se u *onemogućavanju učinioca prekršaja da obavlja poslove koje je obavljao u vreme izvršenja prekršaja, da vrši rukovodeće funkcije u privrednom ili finansijskom poslovanju, ili da obavlja*

određenu vrstu poslova, uključujući i dužnosti povezane sa raspolaganjem, korišćenjem, upravljanjem ili rukovanjem poverenom imovinom. Ako posebnim propisom nije drugačije određeno, ova zaštitna mera se izriče u slučajevima kada odgovorno lice zloupotrebi svoj položaj ili ovlašćenja radi izvršenja prekršaja. Zabrana obavljanja određenih poslova može se izreći u trajanju od šest meseci do tri godine, pri čemu se vreme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ne uračunava u trajanje izrečene zaštitne mere.

ZABRANA UPRAVLJANJA MOTORNIM VOZILOM

Zaštitna mera zabrane upravljanja motornim vozilom po svom sadržaju i dejstvu u velikoj meri odgovara istoimenoj meri bezbednosti propisanoj Krivičnim zakonikom. U pravnoj teoriji se ističe da ova mera, imajući u vidu intenzitet ograničenja koje nameće učiniocu, po svojoj prirodi pokazuje određena obeležja kazne, što se može primeniti i na njenu prekršajnopravnu varijantu (Ćorović, 2015:72). Suština ove zaštitne mere ogleda se u *privremenom uskraćivanju prava učiniocu prekršaja da upravlja motornim vozilom određene vrste ili kategorije,* sa ciljem sprečavanja ugrožavanja bezbednosti saobraćaja.

Prilikom odlučivanja o izricanju zabrane upravljanja motornim vozilom, prednost se daje posebnim uslovima koji su predviđeni propisom kojim je konkretni prekršaj određen. Ukoliko takvi posebni uslovi nisu propisani, Zakon o prekršajima predviđa da se ova zaštitna mera može izreći učiniocu prekršaja protiv bezbednosti saobraćaja, kada postoji realna opasnost da će upravljanjem motornim vozilom ponovo izvršiti prekršaj, kao i u situacijama kada ranije povrede saobraćajnih propisa ukazuju na to da je učinilac opasan učesnik u saobraćaju i da nije podoban za upravljanje motornim vozilom određene vrste ili kategorije (Jović, 2015:203). Prema radovima iz oblasti prekršajnog i saobraćajnog prava, ova mera ima važnu preventivnu funkciju jer utiče direktno na smanjenje rizika od ponovljenih prekršaja u saobraćaju, što doprinosi zaštiti javnog interesa i bezbednosti svih učesnika u saobraćaju (Marković, 2019:64/71). Autori koji su analizirali ovu zaštitnu meru ukazuju da se njen efekat najbolje ogleda u standardizaciji kriterijuma za izricanje i činjenici da učestalo kršenje saobraćajnih propisa predstavlja indikator visokog stepena društvene opasnosti (Petrović & Lukić, 2020:112/118).

Zabrana upravljanja motornim vozilom može se izreći u trajanju od trideset dana do jedne godine, pri čemu se u trajanje ove zaštitne mere ne uračunava vreme koje je učinilac proveo na izdržavanju kazne zatvora. Trajanje mere se računa od dana izvršnosti presude kojom je izrečena, čime se obezbeđuje njena efikasna primena u praksi (Zakon o prekršajima Republika Srbija, čl. 58.).

OBAVEZNO LEČENJE ZAVISNIKA OD ALKOHOLA I PSIHOAKTIVNIH SUPSTANCI I OBAVEZNO PSIHIJATRIJSKO LEČENJE

Zaštitna mera obaveznog lečenja lica zavisnog od alkohola ili psihoaktivnih supstanci izriče se učiniocu prekršaja kada se utvrdi da je prekršaj počinjen kao posledica zavisnosti i da postoji realna opasnost od ponavljanja prekršaja usled te zavisnosti (Jović, 2016:204). Za izricanje ove mere potrebno je ispuniti dva osnovna uslova, prvo, učinilac je počinio prekršaj kao rezultat zavisnosti od stalne upotrebe alkohola ili psihoaktivnih supstanci i postoji opravdana sumnja da će, usled ove zavisnosti, učinilac i dalje činiti prekršaje.

Primarna svrha ove zaštitne mere jeste sprečavanje ponovnog izvršenja prekršaja i uklanjanje opasnosti po pravno zaštićene interese i društvenu zajednicu. Pre izricanja ove zaštitne mere, sud je dužan da pribavi mišljenje stručnog veštaka ili nadležne zdravstvene ustanove, kako bi se utvrdila potreba i oblik lečenja.

Učiniocu kome je izrečena mera nalaže se obavezno lečenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ili specijalizovanoj ustanovi. Ukoliko lice bez opravdanog razloga odbije lečenje, mera se sprovodi prinudno. Trajanje obaveznog lečenja ne može prelaziti jednu godinu, ali može biti obustavljeno ranije ukoliko zdravstvena ustanova proceni da je lečenje završeno (Hakić, 2013:230).

Obavezno psihijatrijsko lečenje je novina u sistemu prekršajnog prava. Njime se rešava problem iz prakse u situacijama kada učinilac prekršaja u neuračunljivom stanju čini prekršaj, a sud nije imao mogućnost izricanja adekvatne sankcije. Ova mera može se izreći i licu čija je uračunljivost bitno smanjena, ukoliko mu je izrečena novčana kazna, rad u javnom interesu, opomena, ili je oslobođeno kazne (Hakić, 2013:234).

Lečenje može biti kontinuirano ili povremeno, u trajanju najviše 15 dana, dva puta godišnje, u zdravstvenoj ustanovi. Preostali deo lečenja sprovodi se na slobodi, pri čemu sud može odrediti prinudno smeštanje u zdravstvenu ustanovu ukoliko učinilac odbije lečenje ili ga prekine samovoljno. Ova mera traje dok postoji potreba za lečenjem, najduže do jedne godine, i predstavlja jedinu prekršajnu sankciju koja se može samostalno izreći neuračunljivom učiniocu prekršaja.

ZABRANA PRISTUPA OŠTEĆENOM, OBJEKTIMA ILI MESTU IZVRŠENJA PREKRŠAJA I ZABRANA PRISTUPA ODREĐENIM SPORTSKIM DOGAĐAJIMA

Zakonom o prekršajima, u čl. 61, "*propisana je zaštitna mera zabrane pristupa oštećenom, objektima ili mestu izvršenja prekršaja, čija je svrha sprečavanje ponovnog izvršenja prekršaja ili daljeg ugrožavanja oštećenog. Ova mera se izriče*

na pismeni predlog podnosioca zahteva ili na usmeni zahtev oštećenog tokom saslušanja u prekršajnom postupku. Presuda mora jasno da odredi vremenski period trajanja mere, lica kojima učinilac ne sme pristupati, objekte ili lokacije kojima mu je zabranjen pristup, kao i vreme ili okolnosti zabrane."

Mera uključuje i zabranu pristupa zajedničkom stanu ili domaćinstvu u okviru trajanja mere. Sud je dužan da obavesti oštećenog, policijsku upravu nadležnu za izvršenje mere i organ starateljstva ukoliko mera podrazumeva zabranu pristupa deci, bračnom drugu ili članovima porodice. Kršenje ove mere sankcioniše se u skladu sa propisom kojim je predviđen prekršaj za koji je izrečena zaštitna mera.

Zakonom o prekršajima, u članu 62, "*propisana je zaštitna mera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama, koja ima za cilj sprečavanje nastavka narušavanja javnog reda i mira, ugrožavanja bezbednosti učesnika i posetilaca sportskih događaja, kao i zaštitu javnog interesa i društvenog poretka."*

Ova mera podrazumeva obavezu učinioca prekršaja da se neposredno pre početka sportskog događaja javi službenom licu u nadležnoj policijskoj upravi ili policijskoj stanici, na čijoj teritoriji se zatekao, i da tokom trajanja održavanja priredbe boravi u prostorijama tih organa radi nadzora i kontrole njegovog ponašanja[1].

Zaštitna mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama može biti izrečena u trajanju od jedne do osam godina, s tim što se u to vreme ne uračunava vreme provedeno na izdržavanju zatvorske kazne. Ukoliko učinilac prekršaja ne izvrši obavezu ličnog javljanja nadležnim organima ili ne poštuje uslove mere, sud mu može izreći zatvorsku kaznu u trajanju od 30 do 60 dana kao dodatnu sankciju.

U pravnoj literaturi se naglašava da ova mera predstavlja jednu od najrigoroznijih zaštitnih mera predviđenih Zakonom o prekršajima, jer može imati dugotrajne posledice na prava i svakodnevni život učinioca. Autor Petrović (2021:58/62) ukazuje da je njena primena naročito značajna u kontekstu sprečavanja ponovljenih učinaka prekršaja u situacijama kada učinilac svojim prisustvom može direktno da ugrozi bezbednost drugih lica i ometa normalno odvijanje sportskih i javnih događaja.

ZASTARELOST ZAŠTITNE MERE

Zakonom o prekršajima je propisano da zastarelost izvršenja kazne ili zaštitne mere počinje da teče od dana pravosnažnosti presude kojom je kazna ili zaštitna mera izrečena (Zakon o prekršaju Republike Srbije, čl 85). Zastarelost predstavlja institut kojim se određuje maksimalni vremenski period u kojem se izrečena mera može izvršiti, nakon čega izvršenje postaje nemoguće. U skladu sa zakonskim propisima, zastarelost nastupa kada protekne jedna godina od dana pravosnažnosti presude (Cvjetićanin, 2020.). Nakon proteka ovog roka, izvršenje izrečene kazne ili zaštitne mere više se ne može sprovesti, čime se štite prava učinilaca i obezbeđuje pravna sigurnost.

Prekid zastarelosti izvršenja može nastupiti svakom procesnom radnjom nadležnog organa preduzetom radi izvršenja kazne ili zaštitne mere, čime se prekida tekući rok zastare. Nakon svakog prekida, rok zastare ponovo počinje da teče od početka, što omogućava organima da efikasno sprovode izvršenje mera u skladu sa zakonom.

Pored toga, zakon predviđa apsolutni rok zastarelosti, koji nastupa kada protekne dva puta duže vreme od propisanog roka za izvršenje kazne. Ovaj apsolutni rok predstavlja krajnju granicu za izvršenje sankcija i zaštitnih mera, čime se ostvaruje balans između pravosudne efikasnosti i zaštite prava lica nad kojima se mere sprovode (Petrović, 2020:88/92).

U naučnoj literaturi se ističe da institut zastarelosti ima preventivni i garantivni karakter, jer stimuliše nadležne organe da postupaju pravovremeno i sprečava trajnu neizvesnost za učinioce prekršaja. Autorica Cvjetićanin (2020.) naglašava da je pravilno tumačenje i primena zastarelosti posebno značajno u slučaju zaštitnih mera, jer one često imaju preventivnu funkciju i mogu biti izrečene i nezavisno od sankcije kazne.

STUDIJA SLUČAJA - ANALIZA REZULTATA ANKETE O ZAŠTITNIM MERAMA U PREKRŠAJNOM PRAVU

U okviru istraživanja o zaštitnim merama u prekršajnom pravu sprovedena je anketa na uzorku od ukupno 20 ispitanika, od čega je bilo 10 muških i 10 ženskih osoba. Starosna struktura ispitanika bila je raznovrsna, što doprinosi relevantnosti dobijenih rezultata. Među ženskim ispitanicima, 3 su bile uzrasta od 15 do 18 godina, 4 od 19 do 25 godina i 3 starije od 26 godina. Kada je reč o muškim ispitanicima, 2 su bila uzrasta od 15 do 18 godina, 4 od 19 do 25 godina, dok su 4 ispitanika bila starija od 26 godina.

Na pitanje da li su čuli za zaštitne mere u prekršajnom pravu, svi ispitanici (100%) odgovorili su potvrdno. Ovaj podatak ukazuje na visok nivo informisanosti o postojanju zaštitnih mera, bez obzira na pol i starosnu grupu.

Međutim, kada je u pitanju samoprocena znanja o zaštitnim merama, rezultati su nešto raznovrsniji. Među ženskim ispitanicima, najveći broj (5) ocenio je svoje znanje kao dobro, 4 ispitanice su navele da imaju slabo znanje, dok je samo jedna ispitanica ocenila svoje znanje kao veoma dobro. Nasuprot tome, muški ispitanici su pokazali viši nivo samopouzdanja u proceni znanja: čak 5 ispitanika ocenilo je svoje znanje kao veoma dobro, 2 kao dobro, dok su 3 ispitanika navela da imaju slabo znanje. Ovi rezultati mogu ukazivati na razlike u percepciji sopstvenog znanja između polova.

Rezultati vezani za prepoznavanje konkretnih zaštitnih mera pokazuju da su ispitanici najviše upoznati sa merom zabrane upravljanja motornim vozilom, koju su prepoznali svi ispitanici (20 puta ukupno). Kod ženskih ispitanika, ova mera je zabeležena 10 puta, dok su dodatno prepoznavale i zabranu vršenja određene delatnosti (5 puta), kao i obavezno lečenje i oduzimanje predmeta (po 4 puta). Muški ispitanici su, pored zabrane upravljanja vozilom (10 puta), u velikoj meri prepoznavali i oduzimanje predmeta (9 puta) i obavezno lečenje (8 puta), dok je zabrana vršenja delatnosti bila nešto ređe prepoznata (4 puta). Ovi podaci ukazuju na to da su najpoznatije one mere koje su najčešće zastupljene u svakodnevnom životu i medijima.

Na pitanje o efikasnosti zaštitnih mera u sprečavanju prekršaja, većina ispitanika zauzela je umeren stav. Među ženskim ispitanicima, 6 je odgovorilo da su mere

delimično efikasne, dok su 4 smatrale da su efikasne. Kod muških ispitanika, 7 ih smatra da su mere delimično efikasne, a 3 da su efikasne. Zanimljivo je da nijedan ispitanik nije izabrao opciju da mere nisu efikasne, što ukazuje na opšte pozitivno, ali ne i potpuno uvereno mišljenje o njihovoj delotvornosti.

Slično tome, kada je reč o uticaju zaštitnih mera na sprečavanje ponavljanja prekršaja, većina ispitanika smatra da one imaju značajnu preventivnu funkciju. Kod ženskih ispitanika, 5 smatra da mere sprečavaju ponavljanje prekršaja, 4 da ponekad imaju efekat, dok 1 ispitanica smatra da nemaju značajan uticaj. Kod muških ispitanika, čak 8 smatra da mere sprečavaju ponavljanje prekršaja, dok 2 smatraju da one ponekad imaju efekat. Ovi rezultati potvrđuju stav da zaštitne mere imaju važnu ulogu u specijalnoj prevenciji.

Na pitanje da li su zaštitne mere strože od novčanih kazni, odgovori su bili podeljeni. Među ženskim ispitanicima, 5 smatra da jesu strože, 4 da nisu, dok je 1 ispitanica bila neodlučna. Kod muških ispitanika, 6 smatra da su mere strože, dok 4 smatra da nisu. Ovakva raspodela odgovora ukazuje na subjektivnost u doživljaju strogoće sankcija, koja može zavisiti od ličnih iskustava i vrednosnih stavova.

Konačno, kada je reč o podršci češćoj primeni zaštitnih mera umesto novčanih kazni, većina ispitanika iskazala je pozitivan stav. Među ženskim ispitanicima, 6 podržava ovu ideju, dok 4 smatraju da to zavisi od konkretnog slučaja. Kod muških ispitanika, 7 podržava češću primenu zaštitnih mera, dok 3 smatraju da odluka treba da zavisi od okolnosti konkretnog prekršaja. Važno je istaći da nijedan ispitanik nije bio izričito protiv ove ideje, što dodatno potvrđuje pozitivan stav prema zaštitnim merama.

Na osnovu sprovedene analize može se zaključiti da su ispitanici u velikoj meri upoznati sa zaštitnim merama i da ih generalno doživljavaju kao korisno sredstvo u borbi protiv prekršaja. Iako postoji određena doza rezervisanosti u pogledu njihove potpune efikasnosti, većina ispitanika smatra da ove mere imaju značajnu preventivnu ulogu i podržava njihovu širu primenu, posebno u slučajevima kada mogu doprineti dugoročnijem sprečavanju protivpravnog ponašanja.

ZAKLJUČAK

Sistem prekršajnih sankcija obuhvata kazne, kaznene poene, opomene, zaštitne mere i vaspitne mere. Sličan sistem postoji i u oblasti krivičnog prava, pri čemu je on kod punoletnih lica organizovan dualistički: centralnu ulogu imaju kazne i zaštitne mere, dok ostale prekršajne sankcije funkcionišu kao dopuna primarnim sankcijama.

Zaštitne mere predstavljaju specifičnu kategoriju prekršajnih sankcija preventivnog karaktera. Njihov primarni cilj je otklanjanje uslova ili stanja koja bi mogla dovesti do ponovnog izvršenja prekršaja. Ove mere se izriču učiniocu prekršaja, najčešće u kombinaciji sa kaznom ili opomenom, ali u određenim slučajevima mogu biti izrečene i samostalno. Nadležnost za njihovo izricanje pripada prekršajnom sudu.

Zakonodavac je predvideo sledeće vrste zaštitnih mera: oduzimanje predmeta; zabrana vršenja određenih delatnosti; zabrana pravnom licu da vrši određene delatnosti; zabrana odgovornom licu da vrši određene poslove; zabrana upravljanja motornim vozilom; obavezno lečenje zavisnika od alkohola i psihoaktivnih supstanci; obavezno psihijatrijsko lečenje; zabrana pristupa oštećenom, objektima ili

mestu izvršenja prekršaja; zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama; javno objavljivanje presude; udaljenje stranaca sa teritorije Republike Srbije; kao i oduzimanje životinja i zabrana njihovog držanja.
Postoje i zakonom predviđena ograničenja u izricanju određenih zaštitnih mera određenim kategorijama učinilaca. Konkretno, mere zabrane vršenja određenih delatnosti i javnog objavljivanja presude ne mogu se izreći maloletnicima. Većina zaštitnih mera ima značajnu sličnost sa merama bezbednosti predviđenim u Krivičnom zakoniku, što ukazuje na kontinuitet i usklađenost sistema sankcija u okviru pravnog poretka Republike Srbije.

LITERATURA

1. Cvjetićanin (2020.) Legal. „Osnovne informacije o prekršajnom nalogu i rokovima zastare“. Dostupno na: https://cvjeticaninlegal.com/osnovne-informacije-o-prekrsajnom-nalogu-i-rokovima-zastare-prekrsajam-nalogu-sporazumu-o-prizananju-prekrsaja-zahtevu-za-sudskim-odlucivanjem-po, pristupljeno 19.1.2026.
2. Ćorović, E. (2015). Prekršajno pravo. Novi Pazar: Državni univerzitet u Novom Pazaru.
3. Hakić, E. (2013). Maloletnici kao žrtve seksualnih delikata, časopis Univerzitetska misao, Univerzitet u Novom Pazaru, ISSN 1451-3870, str. 232-249.
4. Jović, M. (2016). Pojam i vrste prekršajnih sankcija. Pravne teme, 4(8)
5. Marković, D. (2019), Odgovornost učinilaca prekršaja u saobraćaju i zaštitne mere, Master rad, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu,.
6. Milić, I. (2017). Opomena kao vrsta prekršajne sankcije i njeno izricanje pojedinim učiniocima prekršaja. Novi Sad: Pravni fakultet.
7. Petrović, I. (2021). Zaštitne mere i javni red: analiza mera zabrane prisustvovanja sportskim priredbama. Master rad, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu
8. Petrović, I. (2020). Prekršajni postupak i izvršenje mera: teorija i praksa. Master rad, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu
9. Petrović, S., & Lukić, A. (2020). Zaštitne mere u prekršajnom pravu – teorijski i praktični aspekti. Zbornik radova Pravnog fakulteta, Novi Sad
10. Zakon o prekršajima („Službeni glasnik RS“, br. 65/2013, 13/2016, 98/2016 – odluka US, 91/2019, 91/2019 – dr. zakon i 112/2022 – odluka US).

SUMMARY

This research provides a comprehensive analysis of protective measures in misdemeanor law in the Republic of Serbia. The study examined the concept, types, and legal framework of protective measures, highlighting their preventive nature and their role in mitigating the risk of repeated offenses. Protective measures, as part of the broader system of misdemeanor sanctions, include property seizure, prohibition of certain activities, mandatory treatment for substance abuse or psychiatric care, restrictions on access to victims or specific locations, and bans on attending sports

events, among others. The analysis also emphasized the legal limits and special conditions for applying these measures, such as restrictions concerning minors and procedural safeguards, as well as their relationship to security measures in criminal law. Furthermore, the study addressed the statute of limitations for enforcing protective measures, clarifying the rules for the start, interruption, and absolute limits of the limitation period. Overall, protective measures are shown to be a crucial component of the Serbian misdemeanor law system, balancing the preventive goals of the law with the rights and legal security of offenders, while supporting the broader aim of maintaining public order and safety.